

ДОСЛІДЖЕННЯ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АСПЕКТІВ ЩОДО ЛІЦЕНЗУВАННЯ СФЕРИ БУДІВНИЦТВА

Шулепова А.Г., здобувач вищої освіти

Якушкіна В.Р., здобувач вищої освіти

*Науковий керівник: Вербицька В.І., канд. екон. наук, доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

Будівельна галузь – одна з основних галузей української економіки, на яку припадає значна частка ВВП. Вона також тісно пов'язана з іншими секторами економіки та видами діяльності, такими як виробництво будівельних матеріалів та відповідного обладнання, машинобудування, металургія та металообробка, нафтохімія, виробництво скла, деревообробка, транспорт та енергетика.

Будівництво – це процес створення нових, реконструйованих, розширених, добудованих, реставрованих, відремонтованих та встановлених об'єктів. Подібним чином будівництво трактується відповідним НП(С)БО 18 «Будівельні контракти» [1].

Будівельний об'єкт може являти собою набір будівель і споруд або окремі будівлі/споруди, створення яких ґрунтується на стандартизованих методах будівництва. Підрядники та замовники укладають контракти на будівництво під час будівництва об'єктів. Будівельний контракт – це контракт, укладений, зокрема, на будівництво активів або комбінацій активів, які тісно пов'язані або взаємозалежні з точки зору їх структури, технології, функції або кінцевого призначення та використання.

Законодавством передбачено ліцензування таких видів будівельних робіт:

– «3.00.00 Будівництво об'єктів транспортної інфраструктури:

– 3.01.00 залізничних та трамвайних колій;

– 3.02.00 доріг автомобільних;

- 3.03.00 мостів і мостових переходів: 3.03.01 мостів для перепуску через перешкоди водних потоків; 3.03.02 мостових переходів, шляхопроводів, естакад, віадуків, переходів;
- 3.04.00 аеродромів та вертодромів;
- 3.05.00 тунелів та метрополітенів» [2].

Як орган ліцензування виступає центральний орган виконавчої влади, яким здійснюється реалізація державної політики щодо державного будівництва, державного архітектурно-будівельного контролю та нагляду у будівництві. Орган ліцензування здійснює контроль за додержанням умов ліцензування та виконанням будівельних робіт на будівельних майданчиках.

Слід зазначити, що на початок воєнного стану в Україні спостерігались певні недомовленості та неясності щодо законодавства, що стосувалось ліцензування будівельної діяльності. Ліцензійні умови, що встановлювали повний «перелік організаційних, кадрових, технологічних і спеціальних вимог до провадження господарської діяльності з будівництва об'єктів, що за класом наслідків (відповідальності) належать до об'єктів із середніми та значними наслідками» [3] втратили свою чинність внаслідок реформи сфери містобудівної діяльності [4]. Таким чином, з березня 2020 року отримання будівельної ліцензії та/або господарської діяльності з будівництва стало неможливим, а існуючі ліцензії у сфері будівництва на провадження господарської діяльності з будівництва об'єктів, що за класом наслідків (відповідальності) належать до об'єктів із середніми та значними наслідками, видані ДАБІ стали безстроковими.

Протягом дії воєнного стану суб'єкти господарювання можуть, крім видів господарської діяльності, визначених у відповідних додатках, без отримання документів дозвільного характеру (в результаті отримання дозволів, ліцензій або інших державних послуг) «подавати у органи ліцензування, дозвільні органи та публічні (електронні) органи декларацію щодо здійснення господарської діяльності («декларація»). Право на провадження господарської

діяльності може бути набуто на підставі безоплатного подання декларації до органу, що надає послуги» [5].

З цієї причини було запроваджено новий правовий режим ліцензування будівельної діяльності: подавати декларацію про провадження господарської діяльності. Така декларативна форма ліцензування виступає в якості тимчасового заходу контролю, який залежить насамперед від добросовісності та законності намірів і дій суб'єкта економіки.

Коли закінчиться воєнний стан, слід буде звернутися до ДАБІ (або іншого відповідного органу) за отриманням постійного дозволу на будівництво відповідно до чинних на той час правил та процедур, а до того часу декларація замінює безпосередній дозвіл на здійснення будівництва.

Отже, автомобільною дорогою є «лінійний комплекс інженерних споруд, призначений для безперервного, безпечного та зручного руху транспортних засобів, що має задовольняти потреби суспільства в автомобільних пасажирських і вантажних перевезеннях» [6].

Єдина транспортна система України складається з автомобільних доріг загального призначення, міських та інших населених пунктів, галузевих (технічних) доріг та доріг на приватних землях. Дорожнім будівництвом є «комплекс дорожньо-будівельних робіт, пов'язаних з будівництвом, реконструкцією та капітальним ремонтом автомобільних доріг» [7].

Низку правових, економічних, організаційних і соціальних засад забезпечення функціонування автомобільних доріг, їх будівництва, реконструкції, ремонту та утримання регламентується як «Законом України «Про автомобільні дороги», так і законами України «Про дорожній рух», «Про інвестиційну діяльність», «Про регулювання містобудівної діяльності», «Про джерела фінансування дорожнього господарства України», «Про податок з власників транспортних засобів та інших самохідних машин і механізмів», «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про концесію» та іншими актами законодавства» [6-9].

Будівельні вироби і конструкції – це закінчені елементи, які виготовляють з будівельних матеріалів, які мають чітку форму, точні розміри, відповідають встановленим вимогам. До виробів належать цегла, керамічні плитки, склоблоки, арматура тощо, до конструкцій – елементи будівель і споруд (залізобетонні, дерев'яні чи металеві ферми, балки, панелі тощо)» [9].

Перелік посилань:

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 18 «Будівельні контракти»: затв. наказом М-ва фінансів України від 28 квіт. 2001 р. № 205. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0433-01#Text> (дата звернення 25.04.2024)

2. Деякі питання ліцензування будівництва об'єктів, що за класом наслідків (відповідальності) належать до об'єктів із середніми та значними наслідками : Постанова Кабінету Міністрів України від 30 бер. 2016 р. № 256. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/256-2016-%D0%BF#Text> (дата звернення 24.04.2024)

3. Про ліцензування видів господарської діяльності: Закон України від 2 бер. 2015 р. № 222-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19#Text> (дата звернення 26.04.2024)

4. Про регулювання містобудівної діяльності : Закон України від 17 лют. 2011 р. № 3038-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17#Text> (дата звернення 14.04.2024)

5. Деякі питання забезпечення провадження господарської діяльності в умовах воєнного стану: Постанова Кабінету Міністрів України від 18 бер. 2022 р. № 314. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/314-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення 20.04.2024)

6. Про автомобільні дороги : Закон України від 8 вер. 2005 р. № 2862-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2862-15#Text> (дата звернення 21.04.2024)

7. Про концесію : Закон України від 3 жовт. 2019 р. № 155-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/155-20#Text> (дата звернення 22.04.2024)

8. Про дорожній рух : Закон України від 30 черв. 1993 р. № 3353-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3353-12#Text> (дата звернення 25.04.2024)

9. Про регулювання містобудівної діяльності : Закон України від 17 лют. 2011 р. № 3038-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17#Text> (дата звернення 21.04.2024)

10. Гасан Ю.Г., Пашенко Т.М. Будівельні матеріали: монографія. URL: <http://surl.li/mebfz>